

Stručni rad

INTEGRIRANE METODE POUČAVANJA

Tanja Lilić, mr. sc., Željka Ivančok Varga, prof.

Srednja škola Prelog

Sažetak

Integrirane metode poučavanja usmjerene su na djelovanje, a ne samo na rezultate učenja. Korištenjem takvih metoda razvija se nova kultura učenja s naglaskom na timsko djelovanje, metakognitivno i samoregulirano učenje, povezivanje teorijskog i iskustvenog znanja te razvoj pedagoških i komunikacijskih kompetencija. Cilj je ovog rada prikazati primjere dobre prakse koji se odnose na primjenu integriranih metoda u nastavi Hrvatskoga jezika i književnosti te međupredmetnih tema. Konkretnim primjerima prikazat ćemo kako povezati nastavne sadržaje na interdisciplinarnoj razini te u skladu s odgojno-obrazovnim ishodima omogućiti stjecanje jezičnih znanja te višestruke pismenosti potrebne za život i rad te nastavak školovanja.

Ključne riječi: integracija, kompetencije, poučavanje, nastava, kurikulum, *cil*

1. Uvod

Za razumijevanje današnjeg promjenjivog i višedimenzionalnog društvenog okruženja čiji kompleksni problemi zahtijevaju traženje integriranih rješenja važno je staviti naglasak na integrativno učenje odnosno nastavu usmjerenu na djelovanje. Integrativno učenje je proces stvaranja konceptualnih veza i iskustava kako bi se informacije i tako stečene vještine primijenile na nova, složena pitanja i izazove. Tijekom učenja i poučavanja nastavnog predmeta Hrvatski jezik učenicima se omogućuje primanje, razumijevanje, vrednovanje te stvaranje različitih pisanih i govornih tekstova. Važno svojstvo integriranog poučavanja je smanjiti dominaciju i aktivnost nastavnika predavača te ojačati samostalnost učenika kako bi se ostvarila načela demokratičnosti i razvojnosti. Utemeljenost na načelima individualiziranosti i demokratičnosti očituje se u metodologiji integriranog poučavanja koja je aktivna i usmjerena na dijete, u programu koji odražava različite interese i potrebe djece, osiguravajući svakom djetetu da se razvija na različite načine, „jer ono što je izazovno za jednog učenika ne mora biti i za drugog“ [3]. Uloga nastavnika je pritom da bude voditelj i moderator koji planira i organizira aktivnosti za učenike. Učenika se stavlja u središte nastavnoga procesa potičući ga na primjenu stečenih spoznaja u svakodnevnom životu i međudjelovanju s drugima. Stoga i cilj nastave treba biti priprema učenika za samostalno i odgovorno djelovanje [4]. Osim toga, učenike je nužno poticati na razvoj kognitivne fleksibilnosti i prilagodljivosti kako bi inkorporirali različite izvore informacija u traženje rješenja i donošenje odluka te razumijevanje društva u kojemu žive. Tri osnovna oblika integriranog poučavanja su korelacija, tematsko poučavanje i projekt. Korelacija je najjednostavniji oblik integriranog poučavanja, a koristi se u tradicionalnoj nastavi i obuhvaća manji stupanj integracije. Tematsko poučavanje podrazumijeva organizaciju samostalnog i aktivnog učenja oko jedne središnje teme. U tematskom poučavanju vještine se usvajaju u tijeku istraživanja i stjecanja činjeničnog znanja. Projekt je jedan od oblika integriranog poučavanja koji je vrlo sličan tematskom poučavanju, međutim za razliku od tematskog poučavanja, učenje se bazira na stvaranju, izvedbi i uvijek završava nekim proizvodom ili uratkom učenika [2]. Jedna od često korištenih metoda integrativnog učenja je i CLIL. CLIL je novi inovativni didaktičko-metodički pristup u nastavi (eng. Content and Language Integrated Learning). Akronim je uveo David Marsh zajedno s Annom Maljers sa Sveučilišta u Finskoj 1994. godine, a sam pojam se koristi za sve oblike nastave gdje se sadržaji struke poučavaju na stranom jeziku koji je integriran u strukovne sadržaje. CLIL pristup je orijentiran na aktivno učenje, temelji se na zadacima i usmjeren je na učenike. Prikazom jedne od metoda za integraciju i povezivanje kurikuluma nastojat ćemo rasvijetliti pojam integrativne nastave i učenja te integracijskih procesa.

2. Primjeri nastavnih metoda

U skladu s predmetnim kurikulumom u nastavi Hrvatskoga jezika u 3. razredu opće gimnazije učenici mogu birati s popisa predloženih djela za cjelovito čitanje modernu dramu „Nora“ norveškog dramatičara H. Ibsena. S obzirom na to da se radi o građanskoj i psihološkoj drami, pristup ovom književnom djelu oblikovan je integracijom kurikuluma Hrvatskoga jezika, Sociologije te međupredmetnih tema. Drugi primjer nastavnih metoda odnosi se na percepciju slike o sebi radionicom Utjecaj medija na samopoimanje mladih kojom u nizu inovativnih metoda povezujemo međupredmetne teme – Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje te Uporaba IKT-a. Tijekom kreiranja nastave susrećemo se s brojnim izazovima, pa tako trebamo voditi računa da integracija nastave ne znači samo kreiranje uvjeta koji će osigurati odgovarajuću okolinu za učenje, već ona pretpostavlja i traži individualizirani pristup svakom pojedincu, uključujući i potrebne pedagoške postupke, oblikovanje novih i raznolikih odgojno-obrazovnih mogućnosti, osiguranje subjektivnih i objektivnih pretpostavki za psihosocijalni razvoj i napredak.

2.1. H. Ibsen: „Nora“

Nastavna jedinica vezana uz obradu književnog djela „Nora“ H. Ibsena može se realizirati u četiri nastavna sata. Sat započinje prikazivanjem videoisječka na sljedećoj poveznici: <https://www.theguardian.com/film/video/2012/oct/18/nora-ibsen-dolls-house-video>, a potom slijedi razgovor o pogledanom videoisječku te najava teme nastavnog sata. Nakon razgovora o dojmovima nakon pročitane Ibsenove moderne drame „Nora“ slijedi prepričavanje radnje te usporedba s videom s početka sata. Potom metodom kružnog pomicanja za jedno mjesto učenici trebaju oblikovati faze razvoja radnje, protumačiti zadane citate te okarakterizirati likove. Njihove radove prikazujemo na ploči te usmeno komentiramo njihove odgovore. Grupnim radom započinjemo metodu *Placemat* u kojoj trebaju odgovoriti na zadana pitanja, međusobno prodiskutirati o odgovorima i napisati zaključke grupe. Predstavnici grupa usmeno tumače odgovore. Svi učenici mogu komentirati odgovore drugih grupa i iznositi svoje stavove. Nastavnice usmjeravaju učenike i pomažu im pri oblikovanju odgovora. Nakon toga nastavnice formiraju učenike u parove te slijedi zadatak pisanja kraćeg intervjua prema zadanim smjernicama. Kod pisanja trebaju upotrijebiti *clickbaitove*.

Najbolji učenički radovi izvedeni su u razredu koji ima ulogu publike uz komentar nastupa. Potom slijedi osmišljavanje kratkih SMS poruka Nori, odnosno Helmeru. Učenici svoje listiće s porukama stavljaju na ploču uz komentar ostalih učenika. Učenici na kraju vrednuju svoj rad ispunjavajući kraći upitnik, a za domaću zadaću trebaju napisati kratak osvrt o Norinoj odluci – opravdavaju li njezin postupak ili ne uz obrazlaganje vlastitog stava. Ovakvim pristupom potrebno je ostvariti sljedeće ishode: HRV B. 1. 2, osr C.4.3., goo A.4.2., Učiti kako učiti: D.2.4. i Učiti kako učiti: A.1.4./5.

2.2. Utjecaj medija na samopoimanje mladih

Na početku prvog nastavnog sata učenici u grupnom radu analiziraju pripremljen materijal, a to su reklamni letci, isjeći iz reklama na TV-u, portalima, primjeri različitih vrsta medija itd. Slijedi prezentacija o medijima i vrstama medija. Nastavnice interaktivno predstavljaju medije, tumače njihovu ulogu, analiziraju njihov utjecaj i zastupljenost pomoću statističkih podataka te istovremeno propituju učenike o njihovim iskustvima. Slijedi grupni rad metodom *Placemat* kojom se nastoji istražiti pojedina vrsta medija i njihov utjecaj na društvo (influenceri i youtuberi, instagram, reklame i prikriveno oglašavanje).

Nakon usmenog izlaganja predstavnika grupa i rasprave o osobnim iskustvima slijedi gledanje videoisječaka o utjecaju medija na sljedećim poveznicama <https://www.youtube.com/watch?v=litXW91UauE>;
<https://www.youtube.com/watch?v=KN2yunRynks>;
https://www.youtube.com/watch?v=-_I17cK1ltY.

Potom učenici iznose svoje dojmove, mišljenje i stavove te svi zajedno oblikujemo zaključak radionice. Učenici na kraju vrednuju svoj rad ispunjavajući kraći upitnik, a nakon toga slijedi izrada selfija te oblikovanje plakata s pozitivnim porukama učenika. Ovakvim pristupom moguće je ostvariti sljedeće ishode: SŠ HJ C.4.1. ,osr B.5.1. , osr B.5.3. , osr C.4.1. , zdr B.4.1 / A. , zdr B.4.1 / B. i zdr B.4.1 / C.

3. Zaključak

Oba primjera inovativnih metoda rada nude puno mogućnosti za dodatnu obradu i proučavanje, proširenje i analizu pojedinih sadržaja metodama procjene i samoprocjene, korištenjem digitalnih alata itd. Ciljevi prikazanih metoda obuhvaćaju aktivniju uključenost učenika, poboljšanje komunikacijskih i jezičnih kompetencija, suradnički rad i kolegijalnu podršku, poštivanje različitosti te razvijanje kritičkog mišljenja. Evaluacija ovakvog načina rada pokazuje pozitivne reakcije učenika, povećanu motivaciju i bolju prilagodbu školskim obvezama. Na taj se način ostvaruje svrha interdisciplinarnog i multidisciplinarnog pristupa integraciji kurikuluma koja je usmjerena prema više različitih disciplina organiziranih oko zajedničke teme. „Bit integriranog poučavanja je u tome da se djeci pomogne da prouče svijet oko sebe onakav kakav je on u stvarnosti, a znanje i vještine koje steknu na takav, njima prirodan način pomoći će im u postizanju više razine razumijevanja i djelovanja“ [2]. Učenje na taj način postaje zanimljivije i dinamičnije, a međusobno povezani sadržaji doprinose znanju koje je cjelovito, trajnije, vrijedno i uporabljivo. Integrirana znanja omogućuju samoregulirajuće učenje, usmjeravaju učenika na rješavanje problema, suradnju, samoorganizaciju te razvoj intrapersonalnih i interpersonalnih sposobnosti [1]. Ovakvim inovativnim metodama otvorena je mogućnost kojom nastavnici i učenici zajedno planiraju i realiziraju aktivnosti za ostvarivanje zajedničkog cilja – funkcionalnost nastavnih sadržaja. Tako je najveći doprinos integrativne nastave individualni pristup učenicima, povezanost s njihovim iskustvima i interesima te traženje rješenja iz različitih perspektiva. Upravo brze promjene u tehnologiji,

globalizacija i informacijsko društvo nameću otklon odgojno-obrazovne prakse od tradicionalne didaktike prema integraciji. Jedna od najvećih odlika obrazovnog sustava je sposobnost kontinuiranog prilagođavanja suvremenim potrebama društva. Održiv obrazovni sustav odlikuje se stjecanjem primjenjivih znanja, vještina i sposobnosti koje učenicima omogućuju aktivno sudjelovanje u svim područjima ljudskoga djelovanja.

4. Literatura

[1.] Buljubašić-Kuzmanović, V. (2014). Integrirani kurikulum u funkciji razvoja pedagoških kompetencija. *Pedagojska istraživanja*, 11 (1), 95-109 URL <https://www.bib.irb.hr/767196/download/767196.VBKhrv.pdf> (24.3. 2022.)

[2.] Čudina-Obradović, M., Brajković, S. (2009). *Integrirano poučavanje*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.

[3.] Jensen, E. (2003). *Super-nastava: nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje*. Zagreb: Educa.

[4.] Meyer, H. (2002). *Didaktika razredne kvake: Rasprave o didaktici, metodici i razvoju škole*. Zagreb: Educa

[5.] *Hotelijsko-turistička škola u Zagrebu*, URL <https://htszagreb.wordpress.com/home/clil-content-und-language-integrated-learning/> (7. 3. 2022.)

[6.] *Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezika za osnovne škole i gimnazije* (2019), URL <https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Publikacije/Predmetni/Kurikulum%20nastavnoga%20predmeta%20Hrvatski%20jezik%20za%20osnovne%20skole%20i%20gimnazije%20u%20RH.pdf> (7. 3. 2022.)